

WEINIG NIEUWS

Onderzoeken naar quarks, de reukzin en eiwitten verdienen een Nobelprijs.

Niet minder dan acht wetenschappers delen dit jaar de Nobelprijzen exacte wetenschappen, zijnde Chemie, Fysica en Geneeskunde of Fysiologie. Echte verrassingen zitten er niet tussen. Alle winnende combinaties werden op voorhand min of meer bij de favorieten gerekend, al gaat die favorietenstatus voor sommigen al langer mee.

Neem nu bijvoorbeeld het Amerikaanse trio David Gross, David Politzer en Frank Wilczek, winnaars van de Nobelprijs voor de Fysica. 'Hun nominatie is eigenlijk niet verrassend, want het gaat hier om essentiële ontdekkingen in de theoretische fysica', meent Raymond Gastmans, hoogleraar aan het departement Natuurkunde van de KU Leuven. 'Aan de andere kant verbaast het dan weer wel, want ze deden hun ontdekking toch al in 1973. Waarom men dus tot nu gewacht heeft, dertig jaar na datum, is mij ook een raadsel.'

'Gross, Politzer en Wilczek verklaren waarom de aller-

kleinste delen van een atoom, de quarks, niet in vrije toestand voorkomen. Het concept heet *asymptotische vrijheid* en het komt erop neer dat quarks elkaar meer aantrekken naarmate ze verder van elkaar zitten. Je kunt het vergelijken met een elastiek. Hoe verder je die uitrekt, hoe sterker de kracht die hem samenhoudt. In feite verklaarden de drie wetenschappers hoe de materie eruit ziet op haar meest elementaire niveau.'

De Nobelprijs Fysiologie of Geneeskunde ging naar de Amerikanen Richard Axel en Linda Buck. Volkomen terecht, meent Mark Jorissen, professor neus-, keel- en oorzaken aan het Leuven's Universitair Ziekenhuis. 'Axel en Buck ontdekten dat een familie van zo'n duizend genen verantwoordelijk is voor de manier waarop wij ruiken. In de neus zitten ongeveer duizend verschillende types geurreceptoren, die overeenkomen met de duizend genen. Ze sturen de informatie die ze opvangen door naar een soort reukknop in de

hersenen, waar dan weer duizend schakelaars zitten. De combinatie die door die duizend schakelaars wordt gemaakt, bepaalt hoe iets ruikt. Axel en Buck gaven ons de staalkaart in handen om een van onze vijf zintuigen in kaart te brengen. En eigenlijk is geen enkel zintuig zo belangrijk als de reukzin, mensen kiezen zelfs hun partner op basis van geur.'

De Israëli's Aaron Cie-

chanover en Avram Hersheko en de Amerikaan Irwin Rose mogen zich ten slotte Nobelprijswinnaars Chemie noemen. Hun werk verklaart hoe eiwitten worden afgebroken binnen een cel. Overbodige eiwitten worden gemerkt met een soort moleculaire zwarte hand, waarna ze in de proteasomen, de recyclagebakken van de cel, terecht komen. ■

J.V.B.

EXPOSITIE

Blavier en Lamarche laten woord en beeld los op het Flageyplein.

Tot 31 oktober is het artistiek flaneren geblazen te Elsene. Onder de titel 'Weerklank tussen plastische kunsten en literatuur' stellen de Belgische fotografe-afficheontwerpster Annick Blavier en schrijfster Caroline Lamarche er tentoon: op de houten palissade rond het Flageyplein prijken zestien panelen, waarop een beeld wordt ondertiteld met een citaat van een Belgische auteur. 'Het gaat om „verscheurde" foto's, fragmenten met bijvoorbeeld mensen zonder hoofd of voeten, of een stuk strand erop. Bedoeling is een soort herinnering op te roepen aan een verloren wereld', aldus Christian Devos van de gemeente Elsene, medeorganisator van het project. De tekst geeft geen rechtstreekse uitleg bij de affiche, maar toont een associatie van de artieste en laat het publiek op zijn beurt de kans beeld en woord subjectief met elkaar te verbinden. Het gaat hem om de weerklank (résonance) die beide elementen op elkaar hebben.

De expositie maakt deel uit van het literaire festival 'La Fureur de Lire' van de Franse

Gemeenschap. Het is een initiatief van de artiesten en de gemeente Elsene, gesteund door the Image Factory, Exhibit international en de vzw la trame. Reden van het

Une pensée est une phrase possible.

hele opzet? 'Al drie jaar is het Flageyplein een gigantische bouwput. Alle initiatieven die hier leven in de brouwerij kunnen brengen en tonen dat de mensen blijven doorgaan en niet ondergaan, zijn meer dan welkom.' ■

G.G.

www.elsene.be

Samen met twee collega's Nobelprijswinnaar voor de Fysica.